

У процесі стабілізації фінансового сектору країни пріоритетна роль належить державі. Недостатня увага до проблем управління макроекономічними та фінансовими ризиками на державному рівні призводить до виникнення фінансово-банківських криз, які в Україні за останні роки мали місце двічі. Верховна Рада та Кабінет Міністрів України мають створювати умови для розвитку фінансового бізнесу через розроблення та затвердження відповідних законодавчих актів. Тільки держава може запровадити антикорупційну політику, ефективність якої є одним з найбільш вагомих чинників формування суспільної довіри до фінансових інституцій.

#### **Список використаних джерел**

1. Національний банк України: офіційний сайт. URL: <http://www.bank.gov.ua>.

#### **УДК 341**

***Т.І. Стецюк,***

к.е.н., доц., доцент кафедри банківської справи та страхування,  
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,  
[stetsiukti@gmail.com](mailto:stetsiukti@gmail.com)

### **ФІНАНСОВИЙ МОНІТОРИНГ ЯК ЗАПОРУКА ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ КРАЇНИ**

Глобалізація економічних процесів є однією з головних проблем ХХІ століття. Головними рушійними силами цих процесів є лібералізація міжнародної торгівлі та рух капіталу, зростання темпів технологічного прогресу та формування інформаційного суспільства. Ці процеси посилюють один одного: технологічний прогрес стимулює міжнародну торгівлю, а можливість торгувати по всьому світу сприяє поширенню технологічного прогресу. Разом з тим зростанням ризиків пов'язаних з легалізацією доходів, одержаних злочинним шляхом визначають низку загроз економічній безпеці будь-якої країни. Виявлення та зниження рівня ризиків пов'язаних з легалізацією доходів належить до сфери фінансового моніторингу, під яким

розуміють сукупність заходів із збору, обробки та аналізу суб'єктами фінансового моніторингу інформації про фінансові операції для оцінки їх ступеня ризику щодо легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансуванню тероризму, а також розроблення комплексу заходів для запобігання легалізації доходів, отриманих злочинним шляхом на рівні кожного суб'єкта фінансового моніторингу.

У зв'язку з цим слід зазначити, що реальними загрозами діяльності щодо легалізації доходів, отриманих злочинним шляхом, є той факт, що ці діяння завдають шкоди суспільним відносинам, які забезпечують легальну економічну діяльність, порушують принцип рівноправності суб'єктів економічної діяльності, руйнують основу чесного підприємництва, заснованого на законі; перешкоджають здійсненню орієнтованої на пріоритетні соціальні напрямки економічної політики; сприяють створенню неконтрольованих грошових та інших майнових фондів, що потенційно можуть бути використані на шкоду суспільству, та стимулюють нелегальну («тіньову») економіку і таким чином підривають економічну безпеку країни. Практично немає жодного аспекту національної безпеки країни, який би безпосередньо не залежав від рівня її економічної безпеки. У той же час рівень самої економічної безпеки значною мірою залежить від рівня інших аспектів національної безпеки.

Зауважимо, що сутність економічної безпеки визначається як стан економіки і інститутів влади, за яким забезпечений гарантований захист національних інтересів в т.ч. готовність і здатність інститутів влади створювати механізми реалізації та захисту національних інтересів розвитку вітчизняної економіки, підтримки соціально-політичної стабільності. Перелік індикаторів економічної безпеки України достатньо широкий. Певну категорію загроз національній економічній безпеці несуть свідомі дії фізичних та юридичних осіб, що пов'язані з відмиванням злочинних доходів, фінансуванням тероризму та розповсюдження зброї масового знищення. Ми живемо у світі, у якому мільйонні суми долають тисячі кілометрів за долі секунд і це створює ідеальні умови для ефективного функціонування різних форм протиправної діяльності,

які генерують значні потоки доходів, одержаних злочинним шляхом. Зазначимо, що основну роль у мінімізації легалізації злочинних доходів виконує спеціально уповноважений орган виконавчої влади з питань фінансового моніторингу – Державна служба фінансового моніторингу, що виконує нормотворчі, інформаційні, координаційні, контрольні, облікові та інші повноваження. Зокрема, вона проводить узагальнює практику застосування законодавства з питань, що належать до його компетенції; розробляє нормативно-правові акти у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та надає роз'яснення щодо їх застосування; проводить аналіз методів та фінансових схем легалізації злочинних доходів та ефективності заходів щодо функціонування системи фінансового моніторингу в державі; співпрацює з органами виконавчої влади, іншими державними органами, діяльність яких пов'язана із протидією легалізації злочинних доходів; перевіряє дотримання вимог законодавства суб'єктами первинного фінансового моніторингу, що регулює відносини в аналізованій сфері, і в разі виявлення його порушень, вживає заходів, передбачених законами, а також повідомляє про це орган, що контролює такий суб'єкт первинного фінансового моніторингу; здійснює нагляд у цій сфері за діяльністю відповідних суб'єктів первинного фінансового моніторингу, зокрема шляхом проведення планових та позапланових перевірок, у тому числі виїзних; здійснює регулювання та нагляд з урахуванням політики, процедур та систем контролю, оцінки ризиків у аналізованій сфері з метою визначення відповідності заходів, що проводяться суб'єктами первинного фінансового моніторингу, та зменшення ризиків під час діяльності цих суб'єктів у аналізованій сфері тощо [2].

Опрацювання автором літературних джерел показало, що на сьогодні світові обсяги операцій з легалізації кримінальних доходів оцінюються в обсязі від 2,5 до 5,5 % світового ВВП. Тоді як лише близько 1-2 % світових тіньових фінансових потоків ідентифіковано та конфісковані контролюючими органами. Паралельно з цим, посиленню загроз економічної безпеки України сприяють

сучасні тенденції посткризового становлення фінансового сектору держави, зокрема зниження рівня його рентабельності, трансформація нормативних вимог, зміна пріоритетів діяльності центрального банку, зниження життєздатності фінансових установ. Для фінансової системи України протидія використанню послуг банків з метою легалізації доходів, одержаних злочинним шляхом, займає значне місце в системі забезпечення економічної безпеки як окремого суб'єкта господарювання, так і держави в цілому. Негативним наслідком процесу легалізації кримінальних доходів за допомогою послуг українських банків є втрата потенційних інвестицій, погіршення іміджу та ділової репутації країни, а також значні втрати податкових надходжень до бюджету країни.

У більшості розвинених країн світу креативні індустрії перебувають у фарватері розвитку економіки, а в окремих країнах – взагалі її пріоритетом. Вони потребують специфічних важелів стимулювання, які відрізняються в залежності від території, культурно-історичних особливостей, соціально економічного розвитку, суспільно-політичних традицій. Тому кожній державі потрібно підібрати саме той набір інструментарію, що працюватиме на її території.

Дослідження даної проблеми показує, що економічна безпека – це не лише дієздатність самої держави реалізовувати власні владні рішення, а й можливість для економічних суб'єктів різних рівнів діяти відповідно до своїх базових інтересів, проте в загальному руслі зміцнювати економічну безпеку країни.

#### **Список використаних джерел**

1. Дмитренко Е. Роль фінансового моніторингу у мінімізації латентності злочинів, передбачених статтями 209 та 209-1 Кримінального кодексу України. *Науковий часопис Національної академії прокуратури України*. 2014. № 1. С. 43–50. URL: <http://www.chasopysnaru.gov.ua/chasopys/ua/pdf/1-2014/43-dmytrenko.pdf>.
2. Закон України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення» № 361-IX Відомості Верховної Ради України (ВВР). 2020. № 25, ст.171. URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/361-20#Text>.

3. Про основи національної безпеки України: Закон України: від 19.06.2003 № 964-IV. Відомості Верховної Ради. 2003. № 39. С. 351.

**УДК 336**

**О.В. Чепіжко,**  
здобувачка ступеня PhD  
кафедри банківської справи та страхування,  
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»

## **НАПРЯМИ ТА ФОРМИ ТРАНСФОРМАЦІЇ ФІНАНСОВОГО СЕКТОРУ**

Динамічному розвитку фінансових систем, галузей та секторів економіки іманентно притаманні постійні зміни – трансформації, зумовлені як об'єктивними, так суб'єктивними обставинами. Процес трансформації передбачає створення «нової формації», яка спрямована на удосконалення формату реалізації усіх процесів та забезпечення максимальної продуктивності діяльності в будь-яких сферах. Інституційно-структурні зміни у фінансовому секторі спрямовані на стимулювання сталого та інклюзивного розвитку економіки та підвищення добробуту громадян через забезпечення ефективного акумулювання, розподілу та обігу фінансових ресурсів в економіці.

Виконання фінансовим сектором своїх функцій залежить від специфіки його організації, видів надавачів фінансових послуг, джерел капіталів, рівня розвиненості економічних відносин між постачальниками та споживачами фінансових послуг, рівня розвитку інститутів, корпоративного управління. Вважаємо, що трансформація фінансового сектору має два ключові напрями – організаційний та функціональний. Інституційний та інноваційний аспекти включаємо до складу організаційного та функціонального напрямів, адже в підсумку саме трансформація впливає на організацію та функціонал фінансового сектору.

Організаційна трансформація фінансового сектору зумовлена змінами в його структурі та в регулюванні діяльності надавачів фінансових послуг і може